

застосування в навчальному процесі розроблених структурно-логічних схем. Визначено, що застосування схем сприяло більш ефективному засвоєнню студентами навчального матеріалу з "ТМФВ".

Ключові слова: теорія й методика фізичного виховання, якість знань, структурні схеми, студенти.

Тамара Чиженок, Юлія Коваленко. Применение структурно-логических схем в дисциплине "Теория и методика физического воспитания" в процессе подготовки специалистов по физическому воспитанию и спорту. В статье рассматриваются вопросы повышения эффективности применения структурно-логических схем в процессе подготовки будущих специалистов по физическому воспитанию и спорту на примере изучения дисциплины "Теория и методика физического воспитания" с целью повышения эффективности качественного усвоения учебного материала. Была проведена оценка уровня теоретических знаний студентов 3 курса по вопросам дисциплины "Теория и методика физического воспитания" до и после применения разработанных структурно-логических схем. Выявлено, что применение схем способствовало более эффективному усвоению студентами учебного материала по "ТМФВ".

Ключевые слова: теория и методика физического воспитания, качество знаний, структурные схемы, студенты.

Tamara Chizhenok, Yulia Kovalenko. Applying of Structural-Logical Schemes in the Discipline "Theory and Methodology of Physical Education" During Training Process of Physical Culture and Sport Specialists. The paper studies the issue of the efficiency of application of structural-logical schemes during training process of future physical culture and sport specialists on an example of studying the discipline "Theory and methodology of physical education" with the purpose of efficiency increasing of qualitative mastering of academic material. Estimation of theoretical knowledge level of the 3-rd course students on the questions of the discipline "Theory and methodology of physical education" was held before and after application of prepared structural-logical schemes. It is revealed that the schemes application has served more effective mastering of academic material on this discipline by students.

Key words: theory and methodology of physical education, quality of knowledge schemes, students.

УДК 378:796

Владимир Шуляк

К вопросу об интегральном образовании в физической реабилитации

Запорожский национальный технический университет (г. Запорожье)

Постановка научной проблемы и её значение. Анализ последних исследований. Стремительное развитие всех сфер жизнедеятельности общества, появление новых информационных технологий и новейших средств телекоммуникаций предъявляют более высокие требования к качеству образования, стимулируя потребность в подготовке компетентных профессионалов. Одним из важнейших факторов развития технологий обучения становится непрерывное образование. "В настоящее время знания нельзя рассматривать как нечто раз и навсегда приобретенное, как богатство, накопленное в школе, вузе. Современному человеку мало знать и уметь, нужно непрерывно пополнять свои знания" [2]. Эти вопросы в сфере образования по специальности "Физическая реабилитация" недостаточно изучены. В этой связи целесообразно рассмотреть идею интегрального образования, основными чертами которого является гибкость, адаптивность, модульность, экономическая эффективность, ориентация на потребителя, опора на современные информационные и телекоммуникационные технологии.

Задача исследования – улучшить качество обучения в сфере физической реабилитации на основе анализа и разработки технологий интегрального образования.

Изложение основного материала и обоснование полученных результатов исследования. Говоря об образовании, прежде всего необходимо выяснить: "образование" или "обучение"? "Образование" – это процесс и результат усвоения систематизированных знаний, умений и навыков, а основной путь его получения – организованное, планомерное и систематическое овладение знаниями и навыками под руководством преподавателей" [3]. "Обучение" в дидактике предполагает взаимодействие учителя и ученика, деятельность преподавания и учения как двуединого процесса. "Образование" – более широкое понятие, включающее как систему обучения, так и самообразование [4]. Важным аспектом современного образования является дистанционный его характер, содержание

которого можно сформулировать следующим образом: “Дистанционное образование – комплекс образовательных услуг, предоставляемых населению с помощью специализированной информационно-образовательной среды, базирующейся на средствах обмена учебной информацией на расстоянии”. Прообразом дистанционного образования принято считать заочное образование, которое существует уже около 150 лет. В 1856 г. Ч. Тусен и Г. Лангеншейдт разработали метод использования почтовой связи для рассылки учащимся методических указаний, контрольных работ и ответов на выполненные учащимися задания. В результате объединенных усилий ученых и политиков в 1969 г. был создан Открытый университет, использующий, по терминологии ЮНЕСКО, дистанционное образование. Дидактические стадии учебного процесса при дистанционном обучении в Открытом университете были следующие: 1) отбор и семантизация знаний; 2) формализация знаний; 3) доставка; 4) усвоение знаний; 5) тренинг; 6) аттестация. В основе технологии, используемой Открытым университетом, лежит самостоятельная работа обучающегося с учебными пособиями, специальной литературой, аудио- и видеокассетами, компьютерными программами. Для каждого обучающегося назначался тьютор. “Тьютор – организатор обучения, посредник между обучающимся и виртуальными учебными продуктами” [2].

Однако, несмотря на огромный опыт, накопленный системой заочного образования, теоретическое обоснование развития дистанционного образования так и не сложилось, не было сделано осмысление феномена дистанционного образования, что создало трудности при внедрении его в профессиональную подготовку реабилитологов. Только в 1960–1980-х гг. появились научные исследования по данной проблематике. Дистанционному образованию посвящены работы таких исследователей, как Б. Холмберга, О. Петерса, А. Кейя, Д. Кеегана, Е. Рамбла, О. С. Дьюла и других [1]. Важно отметить, что в своем развитии система дистанционного образования прошла несколько этапов:

– первый – форма дистанционного образования, в которой обучение организуется по принципу “один педагог – один из нескольких учеников”. Но следует отметить, что на данном этапе отсутствовали системность и комплексность в применении дистанционных средств обучения;

– второй – условно можно обозначить “один педагог – множество учеников”. Его оформление произошло благодаря доступности терминалов с одной стороны (как правило, со стороны ученика), стали увеличиваться виды связи, включая используемые видео-, аудиокассеты, спутники, компьютерные конференции, видеотелефоны и т. д.;

– третий – характеризуется появлением в начале 80-х годов и дальнейшим ростом популярности Интернета.

Сегодня дистанционное образование вступило в четвертый – интегрирующий этап развития. Современное образование основано на комплексной виртуально-тренинговой технологии обучения всех известных форм образования. Его основу составляют развивающиеся средства доставки информации благодаря реальному комплексному внедрению современных телекоммуникационных систем, которые позволяют максимально быстро передать формы информации в любую точку земного шара. Следовательно, новый этап развития дистанционного образования включает в себя ранее существовавшие системы очного и заочного обучения [1]. Всестороннее обоснование процесса разработки информационных образовательных технологий позволило выработать основные требования к ним, которые могут быть использованы как при разработке информационных образовательных технологий, так и при оценке их качества в профессиональной подготовке врачей. Эти требования могут быть разделены на следующие основные группы:

Общесистемные требования:

– научность содержания; обеспечение возможности построения содержания образования с учетом основных принципов педагогики, психологии, кибернетики, теории высшей нервной деятельности;

– открытость; возможность реализации любого способа управления учебной деятельностью;

– воспитывающий характер; информационное наполнение образовательной среды должно обеспечивать сочетание процессов обучения и воспитания;

– креативность; обеспечение подготовки специалистов с творческим потенциалом, способных самостоятельно ставить и решать проблемы;

– научная организация дизайна образовательной среды; обеспечение максимальной информативности при минимальной утомляемости обучающихся.

Методологічні вимоги:

- целенаправленість; забезпечення навчаючого постійною інформацією про найближчі та віддалені цілі освіти, ступеня досягнення цих цілей;
- забезпечення мотивації; стимулювання постійної високої мотивації навчаючихся підкріплюваною целенаправленістю;
- забезпечення навчання в співпраці;
- забезпечення систематичної зворотної зв'язі; зворотна зв'язь повинна бути педагогічно обґрунтованою, не тільки повідомляти про допущені помилки, але й містити інформацію, достатню для їх усунення;
- обґрунтованість оцінювання; використання, крім результатів тестового контролю, додаткових показувачів, впливаючих на оцінку, в ролі яких можуть виступати кількість повторень матеріалу, кількість проработаних гіперпосилань, характер допущених помилок і т. д.;
- педагогічна гнучкість; необхідно надавати навчаючому самостійно приймати рішення про вибір навчальної стратегії, характеру допомоги, послідовності та темпа подачі матеріалу;
- можливість повернення назад; повинні бути забезпечені можливості доступу до раніше пройденому навчальному матеріалу;

Вимоги до структури та організаційного побудови:

- структурна цілісність; навчальний матеріал повинен бути представлений у вигляді укрупнених дидактичних одиниць, зберігаючих логіку, головні ідеї та зв'язки освоюваної навчальної дисципліни;
- наявність вступного контролю; діагностика навчаючого перед початком роботи з метою забезпечення індивідуалізації освіти, а також надання вимованої первісної допомоги;
- індивідуалізація освіти; необхідно створити динамічну модель навчаючого, включаючу багаторівневу організацію навчального матеріалу з завданнями різного рівня складності;
- наявність розвинутої системи допомоги; система допомоги повинна бути багаторівневою, педагогічно обґрунтованою, достатньою для того, щоб вирішити задачу та оволодіти способом її рішення; допомога повинна надаватися з урахуванням характеру ускладнення та моделі навчаючого;
- наявність інтелектуального ядра; яке може бути забезпечено за рахунок експертних систем або засобів штучного інтелекту, організуючих систему аналізу причин помилок навчаючого; систему коментарів, що допомагають навчаючому зрозуміти свої помилки та зробити правильні для себе висновки;
- можливість документування ходу освіти та його результатів;
- забезпечення можливості копіювання вибраної інформації в особистий електронний конспект, її редагування та друку;
- наявність контролю втоми навчаючого з можливістю релаксації.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, за період свого розвитку технологія освіти пройшла кілька етапів становлення. Зміст та засоби кожного з них в цілому можуть успішно реалізовуватися в різних формах сучасної освіти в сфері фізичної реабілітації.

Список використаної літератури

1. Кречетников К. Г. Проектирование креативной образовательной среды на основе информационных технологий в вузе / Кречетников К. Г. – М. : Госкоорцентр, 2003. – 296 с.
2. Материалы Международной конференции «Информационные и дистанционные технологии в образовании: путь в XXI» // Право и образование. – 1999. – № 1. – С. 48–54.
3. Овсянников В. И. Дистанционное образование в России: миф или реальность? / В. И. Овсянников // Педагогика. – 1996. – № 3. – С. 117–118.
4. Полат Е. С. Дистанционное образование: организационный и педагогический аспекты / Е. С. Полат // Информатика и образование. – 1996. – № 3. – С. 87–92.

Анотації

Швидке розвиток всіх сфер життєдіяльності суспільства, виникнення нових інформаційних технологій та новітніх засобів телекомунікацій пред'являє більші вимоги до якості освіти, стимулюючи потребу в підготовці компетентних фахівців. В процесі розвитку техно-

логія образования прошла некоторые стадии становления. Средства каждой из них в целом могут быть успешно приняты в большинстве различных форм современного образования в сфере физической реабилитации.

Ключевые слова: физическая реабилитация, образование.

Володимир Шуляк. До питання про інтегральну освіту у фізичній реабілітації. Швидкий розвиток усіх сфер життєдіяльності суспільства, виникнення нових інформаційних технологій і новітніх засобів телекомунікацій висуває більші вимоги до якості навчання, стимулюючи потребу в підготовці компетентних професіоналів. Протягом періоду розвитку технологія освіти пройшла деякі стадії становлення. Засоби кожної з них у цілому можуть бути успішно прийняті в більшості різних форм сучасної освіти у сфері фізичної реабілітації.

Ключові слова: фізична реабілітація, навчання.

Volodymyr Shuliak. Integrated Education in Physical Rehabilitation. Quick development of all spheres of social activities, creation of new informational technologies and the newest means of telecommunications set up claims for education quality, this stimulates the necessity of preparing of professionals with high level of competence. For the period of its development educational technology has passed some of its levels. Means of each of them can be successfully applied in most of different forms of modern education in the sphere of physical rehabilitation.

Key words: physical rehabilitation, education.

УДК 796.011.3:378

Ярослав Яців

Професійна підготовка фахівців фізичної культури та спорту

ДВНЗ “Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника” (м. Івано-Франківськ)

Постановка наукової проблеми та її значення. Нинішній акцент на здоровому способі життя відбиває ту обставину, що, очевидно, ніколи раніше людина не була така близька до того, щоб стати господарем свого здоров'я. І чим більше вона може контролювати своє здоров'я, тим більше вона сприймає себе як істоту автономну, самодостатню й вільну. Але, зобов'язуючи саму себе вести здоровий спосіб життя, тобто контролювати своє здоров'я, людина покладає на себе й певну відповідальність за свій вибір [1, 487].

Аналіз останніх досліджень і публікацій із цієї проблеми. В Україні, за всією складністю та суперечливості соціально-економічних ситуацій такі процеси, як визнання важливості зміцнення здоров'я населення як чинника успішного позитивного розвитку країни, стає складником загальної стратегії держави у сфері освіти та охорони здоров'я (закони України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення”, Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді, Державна програма “Вчитель”).

Нові орієнтири закладено і в державні освітні стандарти загальної освіти, і в основи модернізації системи фізичного виховання й спортивної підготовки дітей, підлітків та молоді. Ця стратегія припускає, що поряд із створенням безпечних умов навчання та виховання, раціональною організацією навчально-виховного процесу й дотриманням відповідності навчального та фізичного навантаження з урахуванням вікових особливостей, потрібно цілеспрямовано формувати в молодого покоління культуру здоров'я, ціннісне й відповідальне ставлення до нього [2].

Завдання дослідження – проаналізувати сторони підготовки сучасного вчителя фізичної культури.

У процесі досягнення визначеної мети використовували такі методи, як теоретичний аналіз та узагальнення матеріалів із нормативних документів і психолого-педагогічної літератури; спостереження за практикою організації навчально-виховного процесу у вищій школі; анкетування, тестування.